

MIT VÁRHAATUNK A HETEDIK X-TŐL?

● **Évtizedforduló.** Szemtanúi, krónikásai voltunk a hatvanas éveknek. Sok értéket vizünk magunkkal, s hagyunk az utókorra. Az emberi életkor hosszabbodik, de a 70 éves ember már öregszi. Mit várhatunk a hetedik X-től? A következő évtizedben nem mélyülnek-e tovább az öregedés ráncai e régi város arculatán?...
— A város valóban öregebb lesz, de ha az öregedés jeleit magán viselné, akkor a város vezetői rosszul dolgoznának. Attól öreg egy város, ha elhanyagolt épületei, intézményei vannak — ez nem törvényszerű, mert a legrégebb épületeket is lehet gondozni és korszerűen használni. A múlt évtizedben nem tudtunk sokat változtatni a város régi arculatán, mert 1960-hoz mérten csökkent — építési kapacitáshiány, költségemelkedés miatt — a felújított lakások száma. Az épületek felújítása a kommunális berendezések, a kereskedelmi hálózat korszerűsítését is eredményezi. Az utóbbi három-négy évben az említett okok miatt ezen a területen sem tudtunk jelentős eredményeket elérni.

● **Remélhető, hogy a hetvenes évek elejétől gyorsabban simulnak majd a ráncok?**
— **Feltétlenül.** A város korszerűsítése, külső szépítése gyorsabb ütemű lesz, mint eddig volt. Negyedik öt éves tervünkben mintegy 50 százalékkal többet használunk fel erre a célra, mint korábban és nagyobb építőipari kapacitásról gondoskodunk a régi városrészek teljes felújítására.
● **A most következő évtizedben számíthatunk-e robbanásszerű változásra a lakásépítésben?**
— Ismeretes, hogy a lakásigénylők 42 százaléka budapesti, építőiparunk teljesítőképességének viszont csak 18—20 százaléka koncentrállódik a fővárosban. A negyedik öt éves tervben nyolcvanöt ezer új lakást adunk át. Ez a mennyiség alatta marad az igényeknek. A negyedik — a lágymányosi — házgyár felépítésével a gyorsabb, nagyobb mértékű lakásépítkezés alapjaital rendelkezünk majd, s hisszük, hogy a következő évtizedfordulón abszolút és viszonylagos számaink ezt már tükrözni fogják.

● **Építkezéseink nagyobb tempóját a szükségesség diktálja. Új objektumaink modernnek, korszerűnek, de sok az átmeneti megoldás is. A gyári építkezés hosszú távon nem uniformizálja-e a várost?**
— A tömeges építkezés mindenütt a veszéllyel jár, hogy uniformizálja a városképet, s ezt csak fokozza a házgyárak termelésének növekedése. A nagyüzemi, házgyári termelés mellett megtartjuk és továbbfejlesztjük a hagyományos építési módokat. A Dózsa György út, a budai körút határvonalán belül általában hagyományosan építkezünk. A következő öt évben az itt található, ma még üres területekre olyan épületeket tervezünk, amelyeknek külső formája, technológiája egyedi lesz. A Szervita téren a Műszaki Fejlesztési Bizottság építkezik, a Roosevelttéren a külkereskedelem épít korszerű irodaházat, az Akadémia téren a Kereskedelmi Kamara kap új épületet. A Szádeleji Nemzeti Színház helyére a METESZ korszerű épülete kerül...

● **Meddig marad Budapest Nemzeti Színház nélkül?**
— Egyénileg azt remélem, hogy a negyedik öt éves tervben valami elkezdődik, de pontos információm erre vonatkozóan nincs...
... Az előbb említett objektumok alkalmazkodnak környezetükhöz, de annak nem rendelődnek alá. Ezt azért hangsúlyozom, mert a régi városrészeknek van meghatározó szerepük, de nemcsak ez a tény döntheti el a jövőben kialakuló városkép sorsát. A célszerűség és esztétikum harmóniájára törekszünk! Ha például a Kossuth Lajos téren hagyományos stílusban építkezünk, örökre meghatározó és városrész sorsát, mert a jövőben csak ilyen jellegű épületeket emelhetnénk itt. Tisztelünk minden szépséget tükröző stílust, de nem gondolunk másolásra.

● **Az egyénileg tervezett épületek valóban felkiáltójelek, s a városképben létükkel cáfolják az uniformizálódást. Más a helyzet az új lakótelepekkel kapcsolatban. Ott nagyobb a veszély...**
— Szakemberek szerint egy házgyár termékeit 35 féleképpen lehet variálni. A működő házgyárak termékei között is van már eltérés egy-egy lakóegyeden belül. Ha teljes kapacitással termel a négy házgyár, azt jelenti, hogy többet és többfelét fogják építeni. Egy új városrészen belül is sokféle változat lehetséges. Ezek maximális kihasználása lesz az uniformizálás elkerülésének módja.
● **A hatvanas évek egyik eredménye, hogy Budapest nem terjeszkedik, hanem felfelé is növekszik. Nem túl nagy így is a város?**
— A főváros területe jelenleg 525 négyzetkilométer. Területünket nem kívánjuk növelni, de csökkenteni sem. A húsz évvel ezelőtti Budapesthez csatolt községek, peremkerületek ma szerves részei a városnak, bekapcsolódtak vérkeringésébe, lakói részt vesznek gondjaink megoldásában. Nem volna helyes és semmi nem is indokolja, hogy olyan önálló sárga kényszerítsük őket, amelyben régebbi életüket folytatnák. Úgy tervezzük, hogy az évezred fordulón 2 300 000 legyen a lakosság száma. Ezt nem felvándorlással, hanem természetes szaporulattal szeretnénk elérni. Jelenleg Budapesten 23 ezer a születések és 20—21 ezer a halálozások száma. Azt szeretnénk, hogy a születések száma növekedjen, a halálozások pedig csökkenjen. Ha elérjük a 2 300 000-es lélekszámot, a népsűrűség még így is kisebb lesz, mint más országok fővárosaiában. Párizs, London, Moszkva, Bécs, Berlin sokkal nagyobb lakásrűségű, mint Budapest. A lélekszámemelés azonban nem indokolt!

● **Sokan mondják — főként a külföldiek —, hogy hazánk egyvárosos ország, számukra Magyarország azonos Budapesttel. Az egyvárosos jellegét statisztikai adatok is támogatják: ipari, kulturális centrum, a lakosság egyötöde él itt, stb. De Budapest — mellőzve a maximalizmust — valóban világváros-e? Ön szerint mi lehet az ilyen minősítés mércéje?**
— Ez nehéz kérdés. A világvárosi jelleg nem írható pontosan körül. Ha egy település elérte a városi rangot, az azt jelenti, hogy teljesít bizonyos követelményeket a lakosság kulturált és civilizált életkörülményeinek biztosításáért. A világvárosnak az általános igényeken felül valamiben kiemelkedőt kell produkálnia. Elmondhatom, hogy sok vonatkozásban, például oktatási és gyermekintézményeink, színházunk tekintetében jobb a helyzet, Budapesten, mint a többi európai fővárosban. Tudományos kongresszusok, politikai konferenciák sorozata volt és lesz nálunk. A „Budapesti felhívás” fogalomként vonult be a nemzetközi politikai életbe. Úgy vagyunk, hogy a világban nem illik nem tudni Budapestről. Ezért és a város összképe szempontjából feltétlenül világvárosnak mondhatjuk Budapestet. Mégis vannak a városi életnek olyan követelményei, amelyek tekintetében — a lakásproblémákon túl is — sok a tennivaló, hogy valóban és hiánytalanul világvárossá váljunk. A víz- és csatornázási problémáinkra és más, kommunális szolgáltatások elmaradottságára gondolok. Budapest már nem az, ami volt, de még nem az, aminek lennie kellene.

● **Lehetségesnek tartja, hogy még ebben a században olimpiai város lesz Budapest?**
— Egyéni számításaim szerint 1988 előtt nem nagyon van rá esélyünk. Sportszakemberek azt mondják, hogy sportmúltunkra, világvárosi rangunkra való tekintettel nem lennénk esélytelenek, ha kérnénk az olimpia rendezésének jogát. Ez a nyolcvanas évek második felében lehet aktuális. Addig fel lehetne rá készülni. Kellene két-három jól felszerelt stadion, több játéksarnok, néhány új uszoda, s nem tudom, hogy a Duna alkalmas-e a vitorlázó-, a kajak-kenu versenyeinek megrendezésére és hol? A sportolók elhelyezését megoldhatnók, ha egy lakótelep átadását úgy időzítenénk, hogy előtte ott legyen az olimpiai falu. A kér-

dés egészségéhez sok mindent meg kellene vizsgálni. Az sem bizonyos, hogy az olimpiát egyetlen országnak kellene rendeznie. Lehet ez Duna-menti rendezés is: Budapest, Bécs, Bratislava, Belgrád. Ezek a városok közel vannak egymáshoz, nem lehet közlekedési probléma. Másutt lennének a selejtezők, megint másutt a döntők. De ez a távolabbi jövő kérdése.

● **Visszatérve a mához, úgy gondoljuk, a város mai vezetőinek két nehéz problémával kell küzdeniük. Az egyik a felszabadulás előttről maradt történelmi örökség. A másik a lakosság hirtelen megnövekedett igénye...**
— 1945-ben elmaradott állapotokat örököltünk. A lakásállomány zöme egy-szobás volt, s ritka volt a fürdőszobás lakás. Ma a műlthoz képest nagy fejlődésről számolhatunk be, ha arról szólnunk, hogy a lakások 54 százaléka egy-szobás és 40 százalékában van fürdőszoba. Ez csak a műlthoz képest jelentős, mert a jelen igényeihez viszonyítva nem kielégítő eredmény. Most, az MSZMP Politikai Bizottságának decemberi állásfoglalása alapján, módunk lesz fokozni a lakásépítés ütemét, pótolni az ebben jelentkező elmaradást. Továbbra is építünk kis lakásokat azért, hogy itt az egyedülálló és öregek végleges viszonyok közé kerülhessenek, az új házasok pedig elkezdhesék az életüket, hogy később, a család megnövekedésekor nagyobb lakásba költözhesse.

● **A nagyvárosok vonzása világjelenség. Budapest esetében is így van. A felvándorlás tovább növelné a gondokat, Pesti patriótáktól ezzel kapcsolatban gyakran halljuk: nem tartják igazságosnak, hogy a lakáskiutalásoknál egyenlő eséllyel indul az, aki öt éve lakik itt, azzal, akinek már a nagypapja is pesti volt...**
— Szó sincs arról, hogy mindenki egyenlő eséllyel indul! Rendelkezéseink kimondják, hogy lakáskérelmet csak olyan ember adhat be, aki legalább öt éve Budapesten lakik. A lakáskérelmet beadhatja, de ez nem jelenti, hogy igényt azonnal kielégítik. Lakáshelyzete természetének megfelelően kapja a besorolást és a saját kategóriájában mind-azok megelőzik, akik régebben váltak jogosult lakásigénylőkké. Elsősorban azok igényeit elégítjük ki, akik életveszélyes, vagy az egészségre ártalmas lakásban laknak. A lakások kiutalásakor a kérelmezők lakásviszonyai a döntőek. Fontos szerepet játszik a döntésben a lakás zsúfoltsága is, de csak akkor, ha olyanok laknak együtt a lakásban, akik vagy tösgyökeres pestiek, vagy legalább öt éve Pesten élnek. Ma mind kevesebb azoknak a száma, akik azért fogadnak be vidéki roknt, családot, mert azt remélik hogy így gyorsabban jutnak lakáshoz. En ebben látom az érvényes korlátozó rendelet hasznát.

● **A nagyvárosnak a világon mindenütt zaklatott az élete. Úgy véljük, a lakosság kellemesebb közérzetéhez a jobb életkörülmények mellett — amelyekre milliárdokat költünk — szükséges a város humanizálása is. Mind gyakrabban tapasztaljuk, hogy terjed a durvaság, a gorombáskodás, a hangoskodás. Mit tehetünk a szaporodó utcai incidensek, a tördénybe nem ütköző huliganizmus ellen?**
— Az effajta huliganizmus ellen nagyon nehéz fellépni, mert még a járőrlöket is nehéz megnyerni jó ügyek érdekében. Gyakran olyankor is közömbösek maradnak amikor a szemük előtt zajlanak kellemetlen események. Ez a probléma nem csupán hatósági ügy, szerintem elsősorban nevelési kérdés: az emberi magatartás alapvető normáit mindenkinél el kell fogadnia. E tekintetben nagy a szerepe a családnak, az iskolának és minden közösségnek. A kor fokozott életritmusa sok bonyodalmat okoz. Nem e ritmus ellen kell fellépni, hanem annak érdekében, hogy senki se zavarja mások életét, miközben kedvére él és szórakozik.

— Helyesnek tartanám azt is, ha minél több helyen a fiatalok rendelkezésére bocsátanák a házakban kihasználatlanul álló, különféle célra épült helyiségeket (mosókonyha, szárító stb.). Ezek a „házi klubok” a KISZ égíse alatt működhet-

Öregszi-e a város?

Elkerülhető-e az uniformizálódás?

Olimpia Budapesten?

Jogkör, felelősség, tájékoztatás

nének, úgy, hogy az ide kapcsolódó fiatalok önállóan döntenének arról, hogy mivel töltik saját klubjukban az idejüket. (Ez öntevékenységre nevelne, s megerementen azokat a baráti köröket, amelyek sajátos hangvételükkel, közösségi szemléletükkel jó hatást gyakorolnának a fiatalok erkölcsi arculatára. E célok érdekében sok még a tennivaló.) Új kultúrotthonokra van szükség, a régi-eket rendbe kell hozni. A Budapesti Partbizottság kezdeményezésére a közeli években művelődési otthonokat építünk a munkáskerületekben. Ezek az egész lakosság szolgálatában álló otthonok lesznek, s működésük lehetővé teszi, hogy az idősebbek, a nyugdíjasok részére szervezett klubok, otthonok, napközik egy helyütt és egy időben működjenek a más korosztályúak rendezvényeivel, s így létrejöhjön a nemzedékek szükséges és egészséges keveredése.

● **A morális közhangulat javulását elsősorban a felelősséggel végzett munka, gyorsabb, hatékonyabb ügyintézés segítheti. Ebből a szempontból milyen gondok megoldását tartja ön szükségesnek a hetvenes években?**

— A közhangulat sokszor szükséges rossznak tekinti az államigazgatási apparátus működését, holott ez a „szükséges rossz” intézi a lakosság naponta felmerülő, életüket befolyásoló ügyeinek nagy részét. Úgy gondolom, előbbre léphetnénk, ha apparátusunk jobb tájékoztatást adna a közönségnek. Ma még nagy az ügyfélforgalom, s ebben jelentékeny a tájékoztatásból eredő reklamáció. Meggyőződésem, hogy nem növelni, hanem csökkenteni kell a jövőben a tanácsok ügyfélforgalmát. Ennek egyetlen útja van: a gyors és hatékony, ezért világos és közelelhető ügyintézés. Ma már nem a tanácsi hatáskör növelése az első számú probléma, hanem az, hogy mindenki megfelelően élni tudjon a hatáskörével, jogaival és kötelezettségeivel. Ehhez az kell, hogy a tanácsi szervek jól összehangolt, olyan kollektívák dolgozzanak, amelyekben mindenki képes rá, hogy önállóan is és gyorsan döntsön egyes kérdésekben.

A demokratizmus szervezeti fórumaival rendelkezünk. Demokratizmusra törekszünk a várospolitika távlatának kidolgozásában is. Megjegyzem, hogy hamarosan elkészül az állandó városfejlesztési kiállítás, amelynek célja, hogy elképzeléseinket megismerjék a budapestiek, s mi az ott elhangzó vélemények alapján megismerjük a főváros lakóinak véleményét. Azt tapasztalom, hogy sokan ma még csupán azon mérik a demokratizmust, hogy mennyi az interpellációk száma, hányan szólaltak fel a tanácsülésen. Ez még nem biztosítja teljesen a demokratizmus érvényesülését, ehhez többre van szükség, nevezetesen arra, hogy: megteint intézkedés szocialista célkitűzéseinket szolgálja, az emberek javára történjen. Azt remélem, hogy a jövőben hivatalaink egésze — a város lakóinak megelégedésére — gyorsabban és az eddigiek-nél is alaposabban tud majd a kis- és nagy ügyekkel foglalkozni.

● **A realitásokat ismerve, mi az ön személyes kívánsága a hetvenes évekre?**

— Elsősorban azt kívánom, hogy ne hatjegyű, hanem öt- vagy négyjegyű számmal írassuk a lakásigénylők számát. És ha mégis ötjegyű szükséges ehhez, akkor a kezdőszám öt alatti legyen. Az volna a legszebb, ha az ezután keletkező igényeket is követnék lehetőségeink minden vonatkozásban. Azt kívánom, hogy a közlekedésben, a kommunális ellátásban minél kisebb legyen a lakosság kereslete és a főváros kínálata között az olló, és az életszínvonal mindenki számára kielégítő mértékben emelkedjék. A másik: a mostaninál több újszülött nevét jegyezzék be a város anyakönyveibe.

Azt kívánom olvasóinknak, hogy a hetvenes években az Esti Hírlapot is — miként a várost — kerülje el az uniformizálódás veszélye.

● **Ezt tervezzük mi is.**
Paizs Gábor